Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Thoma de aquino clxxxii

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

ſummare ⁊ laboꝝ ſuoꝝ fructum retribuere lecto decubuit febre ꝯtinua fatigat⁹. Jnualeſcēte igit̄ morbo ſaniēte integro aſpectu atq̄ auditu orās ac ſanctos īuocās deuote ſuſcepit oīa eccl'iaſtica ſacra. Demū ad extremā horam veniēs ⁊ ſup ſtratum cinerē recumbēs verba ꝓferēs vltima parte Jn man⁹ tuas dn̄e cōmendo ſpm̄ meū. Anno dn̄i M.cclxx. hora. ix. feliciter migrauit ad xp̄m. Corpus vero illi⁹ delatū fuit ad ſepulcrū patrū ſuoꝝ apud ſanctū dionyſiū in francia vbi ⁊ etiā alibi in diuerſis mūdi partib⁹ crebris coruſcat miraculis. ¶ Jn die ſepulture ei⁹ quedā mlier ſagienſis dioceſis viſum quē p̄ti⁹ ꝑdiderat recupauit oīno meritis ⁊ precib⁹ pij regis. ¶ Quidā iuuenis de burgundia ſurdus ⁊ mut⁹ a natiuitate cū alijs veniens ad ſepulcrū ei⁹ ꝓut videbat alios facere nutibus exteriorib⁹ ſancti ſuffragiū implorabat. Et cum ibi aliq̄diu ꝑmanſiſſet apte ſunt aures eius. ⁊ ſolutū vinculū lingue ei⁹. Et q̄ nunq̄ gallicū audierat pure gallicū loquebat̄. Et cum audiuit p̄timo cāpanas pulſari maxīo terrore ꝑterrit⁹ putabat totā eccleſiā ſup ſe ruiturā. ¶ Anno quo beat⁹ ludouic⁹ fuit aſcriptus ſctōꝝ cathalogo in diuerſis ꝑtibus ad inuocationē ipſi⁹ mlt̄a ꝯtigerūt miracula. Ebroycis nanq̄ puerū quendā ꝓpe quoddam molendinū ſubmerſuꝫ parētes multis ſctōꝝ ſuffragijs cōmendauer̄t. Uerū oīpotēti deo miſericorditer diſponēte mirificare ſctm̄ ſuū vox intonuit vt puer p̄dict⁹ beato ludouico deuoueretur. quo ſtatim ad eccleſiā fratrū p̄dicatoꝝ nuꝑ in honorem beati ludouici fundatā cum ſolitis oblationibus delato ꝯfeſtim viuus apparuit.

De interpretatione nominis.

Thomas interꝑtatur abiſſus vel geminus vel diuiſus. vel ſignatus ſiue ꝯſummat⁹. Fuit ſiquidē hic ſanct⁹ doctor thomas velut abiſſus ꝓfundiſſima. Sciētia em̄ ⁊ ſapiētia ꝓfundiſſim⁹ extitit. Jdeoq̄ nō immerito aquin⁹ ex noīe patrio dictus eſt: qm̄ doctrine celeſtis aquas nactus eſt abundātiſſimas. ꝓpter qd̄ illud Eccle. xv. ſcriptū de eo dici pōt. Aqua ſapiētie ſalutaris potauit illū de⁹. Et apocal'. xxij. Oſtendit angel⁹ fluuiū aque viue ſplendidū tanq̄ criſtallum ꝓcedens de ſede dei ⁊ agni. Et prouerb. xx. Aqua ꝓfunda ꝯſiliū in corde viri. Aut certe aquin⁹ ex eo dici pōt q̄ ex aquis mundane vanitatis ⁊ ꝓprie natiuitatis eductus per religioſam vitam reſtitutus eſt matri eccleſie moyſi figura. Fuit etiā geminus deuotionis decore ⁊ intelligentie claritate. Jnſuper diuiſus fuit a mundanis cupiditatibus et pompis religionis vitam ſacerrimā ducens. Deniq̄ fuit ſignat⁹ aut ꝯſummatus omniū virtutum ſplēdore quapropter bene eſt nūcupat⁹ thomas qd̄ pōt interꝑtari quaſi thau meū. i. ſignū meū. vl' ꝯſummatio mea. Deus em̄ tantis eum illuſtrauit atq̄ ꝑfudit gratie donis vt verū dei ſignū atq̄ cōſummatio. i. ꝑfecta dei opatio eēt. Cui⁹ hiſtoriam ⁊ vitam quidā ep̄s lodonenſis ꝯſcripſit. Feſtiuitas aūt eius celebratur nonis marcij: qua die migrauit ex hoc mundo ad perpetuā gloriam.

De ſancto Thoma de aquino.

clxxxii. A

Sanctus Thomas de aquino ordinis p̄dicatoꝝ doctor egregius nobilibus ort⁹ ꝓgenitoribus. landolpho patre de domo ac illuſtri proſapia comitū aquinoꝝ confinibus campanie ⁊ regni cecilie. matre theodora de neapolitana ſtirpe exiſtente duxit originem. Qui per ſanctum heremitam bonū nomine matri ſue fuit prenunciat⁹ ex nomine naſciturus magnus in orbe. Natuſq̄ fuit anno dn̄i. M. ccxxv. Hic exiſtens infantulus cū a cunis pro balneo ſolueret̄. nutu diuino cartulā quandā humi iacentē in qua ſalutatio angelica ꝯtinebat̄: brachiū nemine iuuāte extendēs accepit cui vix mr̄ eripe potuit. Hic puer qnq̄ annoꝝ exiſtēs miſſus fuit a parētib⁹ ad monaſteriū montis caſſini erudiēdus in primis lraꝝ elemētis ⁊ morib⁹ imbuēdus. Cuꝫ aūt. vij. ānoꝝ eēt miſſus eſt ad neapolim ad ſtudiū artiū liberaliū. Qui tāta celeritate natural' ingenij oēs artes

De ſancto Thoma de aquino

didicit in .vij. annoꝝ ſpacio ⁊ ꝓcellens oēs inge-
nio ⁊ labore cūctis erat amicabił. Cū aūt eſſet an-
noꝝ .xiiij. virgo electꝰ a dn̄o intrauit ordinē ſacra-
tiſſimū fratrū p̄dicatoꝝ. Dicetiā eodē anno quo
intrauit ordinē cū ꝑ frēs ordinis p̄dicti fuiſſꝫ romā
ꝑducꝰ ⁊ de roma ꝑ tuſciā pariſiꝰ duceret̄ vt a ſuis
elongaret̄ parētibꝰ raptus ⁊ captꝰ fuit in itinere
ꝑ germanos ſuos carnales ⁊ vi ablatꝰ fratribus
⁊ miſſus ad matrē ſuā in caſtro mōtis ſancti iohīs
vbi detētus ⁊ cuſtoditꝰ ⁊ clauſus in carcere ſtetit
quaſi biēnio in habitu ordinis q̄ aſſumptū nunq̄
deſeruit: nec ad deſerēdū aliquatenꝰ flecti potuit.
Deditꝰ vō ibidē orōni ⁊ ꝯtēplationi ac ſtudio ſcri-
pturaꝝ tanq̄ in ſcola ſummi magr̄i plurimū ꝓfe-
cit. Et vehemētis libidīs ſuggeſtricē a carcere cū
ſtipite ignito fugauit. Vn̄ ex hac victoria tale do-
nū a deo ꝯſecutꝰ eſt vt nullū ſtimulū voluptatis
veneree poſtea ſēſerit. Poſtq̄ aūt redditꝰ eſt ordi-
ni miſſus eſt coloniā vbi docebat ꝑhiam ⁊ theolo-
giā doctor albertus magnꝰ eiuſdē ordinis ꝓfeſſor
A quo plurimū eruditꝰ eſt ſpacio ānoꝝ .xi. Cū ve-
ro attigiſſet .xxvij. annū etatis ſue pariſiꝰ miſſus
gradū baccalariatꝰ in theologia ſuſcepit. Qui cū
laudabilr̄ legiſſet ſentētias. ⁊ oībus eſſet venera-
bilis ꝓpter admirabiles q̄ſtionū ſolutiōes aſſum-
ptus eſt ad magiſteriū ſacre theologie āno ſue eta-
tis .xxx. Qui viuēs dū taxat poſtea annos .xx. ma-
ximos ⁊ pulcerrimos libros cōpoſuit. Qui libri fe-
re cōplent centenariū numerū. Habuit aūt tantā
a deo grām vt dubia alijs occulta ꝑ reuelationē
dei apparētibꝰ ei beatis petro ⁊ paulo cognoſce-
ret. Incēdebat̄ eīn dei amore ⁊ ita rapiebat̄ in cō-
templatione myſterioꝝ diuinoꝝ. vt etiā comeden-
do circa illa cogitaret. Et exiſtēs in mēſa ſancti lu-
douici regis putaret ſe eſſe in ſtudio ⁊ cella ſua.
Spāliter etiā adiutorio diuino fretus queſtionē
difficilimā de ſacro corꝑis xp̄i oībus mgr̄is pari-
ſienſibꝰ ignorā declarauit. Hic doctor egregiꝰ in
extaſi ⁊ alienatiōe viriū ſenſitiuaꝝ mēte frequen-
ter apparuit in deū eleuatꝰ. corꝑe etiā viſus eſt in
orōne exiſtens vno cubito ⁊ aliq̄n duobꝰ a terra
ſurſum leuari. Quotiēs aūt vir ſanctꝰ diſputare.
legere. ſcribere vel dictare aliq̄d vellet prius ad
orationē accedēs inueniebat ſic in ꝓmptu q̄ q̄re-
bat ac ſi in libro legeret. Fuit inſuper tātus amor
vere ſapiētie vt archiepātum neapolitanum ad
quē eū volebat ꝓmouere dn̄s clemēs papa .iiij.
recuſauerit. ⁊ omelias chriſoſtomi ſuꝑ mattheum
ꝑlegerit ciuitati pariſienſi ⁊ rōnem reddēs dixit
fratribꝰ. Ciuitas hec ſi eſſet mea propter curā re-
giminis michi eripet ꝯtemplationē diuinoꝝ ⁊ cō-
ſolationē animi impediret quā ſcriptura ſācta do-
nat. Tandē vero iſte doctor egregiꝰ florēs ſciā ⁊
doctrina eminēs vocatꝰ per gregoriū papā .x. ad
generale ꝯciliū q̄d celebratū fuit lugduni in kl̄a.
maij. āno dn̄i. M.cclxxiij. Obijt in itinere in mo-
naſterio foſſe noue ciſtercieñ. ordinis. erracinēſis
dioceſis nonis marcij. etatis ſue anno .l. inchoāte
In obitu aūt eiꝰ nō defuerūt ſigna mirāda q̄ ſācti
doctoris indicarēt exitū ex hoc mūdo ⁊ eterne ſue
felicitatis monſtrarēt iniciū. Nam ſtella quedam
ad modū comete tribꝰ diebus an̄ doctoris obitū
ſuꝑ idē monaſteriū viſa fuit etiā in die quo ſancto
doctore migrāte diſparuit. Dn̄s etiā albertus ma-
gnus colonie in menſa exiſtēs cepit ſubito lachri-
mari. dixitq̄ aſſiſtētibꝰ. frater thomas de aquino
filiꝰ meꝰ in xp̄o: q̄ fuit lumen eccl̄ie ex hac luce ho-
die migrauit. Subprior etiā foſſe noue patiens in
oculis fere oīmodā cecitatē emiſſo voto. adductus
ad ſepulcrū ſancti corꝑis ⁊ orās deū meritis ſui ſā-
cti viſus bn̄ficiuꝫ recepit ⁊ clamauit corā toto con-
uentu bn̄dictꝰ deus q̄ meritis ſancti thome clare
me videre fecit. Et longo tp̄e poſt viuēs: vmbracē-
ſis eccl̄ie factꝰ eſt ep̄s. Manifeſtū quoq̄ miraculū
ī duabꝰ trāſlationibꝰ ſacri corꝑis bt̄i thome appa-
ruit. Ex eo eīn ꝓdijt odor ſuauiſſimꝰ ⁊ fragrātiſſi-
mus q̄d ſignū fuit ſciētie ſue diffidēde ꝑ totū orbē
⁊ ipm̄ dū viueret redoluiſſe oībus virtutibꝰ. Nul-
lus eīn ſtimulꝰ ſuꝑbie nec aliquis fetor cuiuſcūq̄
peccati mortalis eo viuēte exiuit. Quartodecimo
etiā anno ab eius felici obitu cū p̄cioſus theſaurꝰ
ſacri corꝑis patefactꝰ eſſet inuentū eſt corpus in-
tegrum membris ⁊ pannis ſui habitꝰ. ſolaq̄ naſi
ſummitas paululū diminuta viſa eſt. Odor quo-
q̄ tantus emanauit vt omnes monachi inde exci-
tati ſuas cellas exirent ad videndum tantū mira-
culum. Eiuſdem ſacri corporis manū dextraꝫ dn̄a
theodora comitiſſa petiuit ab abbate monaſterij
foſſe noue quam nō potuit euellere leuiter a corꝑe
q̄uis iam annis .xiiij. iacuiſſet in terra. ſed com-
pulſus eam ferro detrūcauit que mirandū odorē
eam venerantibus deuote: effundebat. ¶ Unde
cum quidam vir magne fame anno ab obitu ſan-
cti thome .xlij. quereret precioſas reliquias ad re-
ponendū in quadam capella ſancte crucis quam
edificare fecerat apd̄ ſalernū ⁊ veniſſet in capella
caſtri ſancti ſeuerini ſalernitane dioceſis ⁊ ſibi oſ̄-
ſa fuiſſet manus predicta. eamq̄ deſpexiſſet ſta-
tim tremore magno totius corporis egrotari ce-
pit. videbaturq̄ ſibi q̄ haberet caput groſſum

De ſancto Thoma de aquino

ad modum vnius ciſte ⁊ nimis ponderoſum. In ſe
aūt reuerſus ⁊ penitens acerrime de irreuerētia
facta cū reuerēter illam odoꝛaſſet a tremoꝛe illo ⁊
inflatione coꝛpis liberatꝰ eſt. Quā cū deoſculatꝰ
eſſet odoꝛē maximū ex ea ꝓgredi ſenſit. qualem ⁊
quantā nunq̄ ſe meminerat ꝑcepiſſe. Odoꝛ aūt il
le ex tactu ſacre manꝰ ſibi ⁊ eiꝰ capucio qḋ in col‑
lo gerebat multo tꝑe ſic adheſit q̄ ipſe ⁊ capuciū
adeo redolebāt illis inter quos ꝯuerſabaṫ q̄ plu
ribus interrogātibꝰ q̄d ſecū ferret odoꝛiferū ꝯpel
lebaṫ miraculi ſeriē ſepe recitare. Et extūc vt aſſe
ruit tantā deuotionē ad ſanctū thomā ⁊ ꝯfidentiā
accepit q̄ quotiēs aliqua tēptatio ſibi adueniret.
vel ꝑiculū immineret recōmendās ſe meritis ſan‑
cti thome ⁊ inuocās nomē eius ſe ſenſit ab impu‑
gnatiōe ⁊ ꝑiculo ſtatī liberatū. Auertēdū aūt eſt
q̄ odoꝛ ille ꝓdiēs a mēbris bti viri miraculoſus
eſt. qꝛ nō ſentitur quotiēs adoꝛātur mēbra nec ab
omnibꝰ qui ipſa adoꝛāt: ſed qñ placet ⁊ ꝑſonarū
deuotio ꝓmereṫ. Ex quo manifeſtū eſt q̄ non ſit
odoꝛ humano ingenio ꝓcuratꝰ qui diuina exiſtit
virtute ꝯceſſus nec vlliꝰ rei naturalis odoꝛ ſiſis il
li repitur. Ut aūt amplꝰ gloꝛificeṫ deꝰ in ſctō ſuo
quē mirificauit pauca de multis miraculꝭ ad au‑
gmentū deuotionis fideliū hic ſubdūtur. Quidā
arte cirurgicꝰ ſed decenniū infirmitate podagricꝰ
nec valēs ꝑ ſe ambulare ſe deo ⁊ btō thome deuo
uit iuxta eiꝰ tumulū incumbēs oꝛōne facta ſanus
ꝓſiliīt laudās deū ⁊ ſanctū eiꝰ. Alter quidā pro‑
pter hoꝛribilē fantaſmatis viſionē oī virtute de‑
ſtitutꝰ: ⁊ moꝛtuo ſimilis videbaṫ: adeo vt igne mē‑
bris eius amoto nullatenꝰ ſentiret: q̄ poꝛtatꝰ ad
tumulū ſācti thome poſt moꝛulā liber ⁊ ſanꝰ oīno
a ſepulcro ſurrexit. Mulier quedā cū filiū ſuum
duoꝝ menſiū in cunis decubātē ꝑiclitari foꝛmida
ret pro eo ꝑſertim q̄ ꝑ menſes quatuoꝛ ex ſurdita
te adeo grauata eſſet decies exclamare vagientē
etiā puerū vix audiuit viri ſui inductione q̄ meſtꝰ
vna cū illa comis filij ꝑiculo ꝯdolebat ꝑdicto vi‑
ro dei vt eam ab eadē infirmitate eriperet obnixꝰ
deuouit obmiſſoq̄ voto cū nocte ſecuta doꝛmiſſet
in craſtino ſe liberatā ſancti meritis repit vt op‑
tabat. Puella gutturis ſui fauces ſquināntie hñs
infirmitatē ꝯſtrictas intm̄ vt neq̄ ſumere quicq̄
poſſet neq̄ reſpirare. Dū deuote ſe btō viro a ma
tre ꝑſuaſa cōmendaret ductaq̄ fuiſſet in craſtinū
ad ꝑdictū monaſteriū foſſe noue ſuppoſitis guttu
ri ſuo ſanctis reliquijs ꝯfeſtim melioꝛatā ſe ſenſit
panē comedit: ꝑfecteq̄ ſanata redijt. Quidā ꝯuer
ſus foſſe noue adō grauē in bꝛachio dextro ⁊ ſpa
tulo doloꝛem patiebatur vt illud deferret ſuſpen‑
ſum ad collū ⁊ penitꝰ eius inutile. atq̄ doloꝛe ve‑
hemēter afflictū q̄ neq̄ medicoꝝ auxilio reme‑
diū inueniēs. imo amplioꝛe doloꝛe grauatꝰ dū di
cto ſctō pro ſua ſanitate humilr̄ ꝯmēdaſſet a ſom‑
no ſurgēs ſe penitꝰ liberatū cognouit. Infans q̄
dam quatuoꝛ annoꝝ tumoꝛē ⁊ ruboꝛē in coſtis et
crure vſq̄ ad pedem patiebaṫ adeo afflictiuū vt
nec a mr̄e ſua vel alio tāgi ſine leſione ⁊ clamoꝛe
aliquatenꝰ potuiſſet neq̄ ſe mouere poterat. Cū
q̄ puer ꝑ menſem in tāto doloꝛe ⁊ anxietate fuiſſꝫ
⁊ a medicis ſpes curationis ſine inciſione puerulꝰ
nō inueniret: deficiēte natura artiſq̄ ſuffragio nō
inuēto: recurſū eſt ad deū ⁊ ſanctū ſuū thomam.
Mr̄ vero infantuli beato thome ipm̄ deuotiſſime
ꝯmēdauit: vt a dicta infirmitate ſine inciſiōe ſuis
meritis puerū liberaret: q̄ delatꝰ ad monaſteriū.
⁊ poſitꝰ ſup tumulū poſt aliquā moꝛulā ſanꝰ inde
ſurrexit. Propter hec ⁊ alia teſtimonia multa q̄
de hoc viro iuſto moꝛtalibꝰ credibilia ꝑ deū facta
ſunt nimis. Dñs iohēs papa. xxij. apud auinionē
pōtificatꝰ ſui anno. vij. xv. klas. auguſti āno ỽbi
īcarnati. m. cccxxiij. a felici ỽo trāſitu huiꝰ viri btī
ex hoc mūdo anno. l. decurrēte illū ſctōꝝ ꝯfeſſoꝝ
cathalogo adiūxit. Ad laudē ⁊ gl'iā dñi nr̄i ihe‑
ſu xp̄i q̄ hūc ſctm̄ adhuc in terris viuētē ⁊ iam ad
celos tranſlatū multis facit choꝛuſcare miraculis
vt fideles ipm̄ inuenirēt apud deū benigniſſimū
patronū ⁊ eiꝰ veſtigia imitātes regna celeſtia ꝯſe
qui poſſent.

De ſcō marcello epō. clxxxiii. A